

תלמוד בבלי-מסכת פסחים (4)

פרק ראשון-אור לארבעה עשר

הסבר א'-ב' דף ב' עמוד א' מסכת פסחים משנה + גמרא - פרק ראשון -בדיקת חמץ בי"ד ניסן בערב והגדרת זמן הבדיקה

חלק א'-ב' במסכת פסחים דף ב' עמוד א'

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ב עמוד א

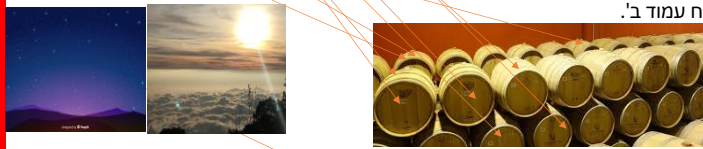
בדיקת חמץ נעשית לאור הנר	אין צורך לבדוק	דוגמא לכך היא
ונעשית בערב בי"ד ניסן	במקום שבשגרה לא	שתי שורות יין במרתף
דהיינו י"ג ניסן בערב	מכניסים חמץ.	

לדעת	מיקום והגדרה של 2 שורות
בית שמאי	רב יהודה: 2 שורות בחזית חביות היין מלמעלה למטה, רבי יוחנן 1 שורה בחזית ו-1 שורה עליונה בחביות היין, הכל מלמעלה למטה.
בית הלל	רב: 2 שורות בחזית ולמעלה בחביות היין, שמואל 1 שורה בחזית ו-1 שורה עליונה בחביות היין, אבל זה לא מלמעלה למטה

משנה. אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. כל מקום שאין מכניסין בו חמץ - אין צריך בדיקה. ובמה אמרו שתי שורות במרתף - מקום שמכניסין בו חמץ, בית שמאי אומרים: שתי שורות על פני כל המרתף, ובית הלל אומרים: שתי שורות החיצונות, שהן העליונות.

ראה מחלוקת של **רב יהודה ורבי יוחנן**, וכן מחלוקת **רב ושמואל** בדך ח עמוד ב'.

מושג במשנה-אור	רב הונא	רב יהודה	רב
אור נוגה בבוקר 14 בניסן.	אור לילה בערב 14 בניסן, דהיינו 13 בניסן		

גמרא. מאי אור? רב הונא אמר: נגהי, ורב יהודה אמר: לילי. קא סלקא דעתך דמאן דאמר נגהי - נגהי ממש, ומאן דאמר לילי - לילי ממש. מיתיבי: הבקר אור והאנשים שלחו, אלמא אור יממא הוא! - מי כתיב האור בקר? הבקר אור כתיב, כמאן דאמר: צפרא נהר. וכדבר יהודה אמר רב, דאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב. מיתיבי וכאור בקר יזרח שמש אלמא אור יממא הוא! - מי כתיב אור בקר? וכאור בקר כתיב. והכי קאמר: וכאור בקר בעולם הזה - כעין זריחת שמש לצדיקים לעולם הבא. - מיתיבי: ויקרא אלהים לאור יום אלמא אור יממא הוא! - הכי קאמר: למאיר ובא קראו יום. - אלא מעתה ולחשך קרא לילה - למחשך ובא קרא לילה? - והא קיימא לן דעד צאת הכוכבים יממא הוא! - אלא הכי קאמר: קרייה רחמנא לנהורא: ופקדיה אמצותא דיממא, וקרייה רחמנא לחשובא ופקדיה אמצותא דלילה. מיתיבי: הללוהו כל כוכבי אור אלמא אור אורתא הוא! - הכי קאמר: הללוהו כל כוכבים המאירים. - אלא מעתה, כוכבים המאירים הוא דבעו שבוחי, שאינן מאירין - לא בעו שבוחי? והא כתיב הללוהו כל צבאיו! - אלא הא קא משמע לן: דאור דכוכבים נמי אור הוא. למאי נפקא מינה - לנודר מן האור, (דתנן): +מסורת הש"ס: [דתניא]+ לנודר מן האור - אסור באורן של כוכבים. מיתיבי: לאור יקום רוצח יקטל עני ואביון ובלילה יהי כגנב

שאלה	מהיבן	מסקנה	תשובה
1	הבוקר אור והאנשים שולחו	אור-יום-קשה ל רב יהודה ?	כתוב הבוקר אור ולא האור בוקר. (1)
2	וכאור בוקר יזרח שמש	אור-יום-קשה ל רב יהודה ?	כתוב וכאור בוקר ולא אור בוקר. (2)
3	ויקרא אלוקים לאור יום	אור-יום-קשה ל רב יהודה ?	למאיר קרא יום (3)
4	הללוהו כל כוכבי אור	אור-לילה-קשה ל רב הונא ?	הללוהו כוכבים מאירים (4)
5	לאור יקום רוצח.....	אור-יום-קשה ל רב יהודה ?	אם ברור שלא ירצח אסור להורגו, אם יש ספק מותר להורגו (5)

מספר	הערה-המשך הסבר התשובה
1	דומה לאומרים הבוקר האיר, טכפי דברי רב יהודה בשם רב שאדם יבוא לביתו לפני החושך, ויצא מביתו כשיש אור.
2	דומה לאומרים כמו אור בוקר בעולם הזה, כך זריחת שמש לצדיקים בעולם הבא.
3	שואלים אז הפסוק ולחושך קרא לילה-למחשך קרא לילה? והרי עד יציאת כוכבים-יום? תשובה הקב"ה קרא לאור וציווה אותו על עשיית היום, וקרא לחושך וציווה על עשיית הלילה.
4	שואלים אז אורים מאירים עליהם לשבח ושאינם מאירים לא צריכים לשבח והרי כתוב הללוהו כל צבאיו? אלא התשובה שאור כוכבים נחשב כאור ויש לה משמעות מנודר מאור שאסור לו להינות גם מאור כוכבים. כאן רואים שהכמים ידעו על כוכבים שחורים שאינם מאירים.

תוספות מסכת פסחים דף ב עמוד א

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ - פ"ה שלא לעבור עליו בכל יראה ובל ימצא וקשה לר"י כיון דצריך ביטול כדאמר בגמ' (דף ו:ו) הבזק צריך שיבטל ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי אמאי הצריכו חכמים בדיקה כלל ונראה לר"י דאע"ג דסגי בביטול בעלמא החמירו חכמים לבדוק חמץ ולבערו שלא יבא לאכלו וכן משמע לקמן (דף י:ו) דבעי רבא ככר בשמי קורה וכו' או דלמא זמינן דנפל ואתי למיכילה והטעם שהחמירו כאן טפי מבשאר איסורי הנאה שלא הצריכו לבערם משום דחמץ מותר כל השנה ולא נאסר רק בפסח ולא בדילי מיניה כדאמר לקמן (דף יא.) ולא דמי לבשר בחלב וערלה וכלאי הכרם שאיסורם נוהג איסור עולם ונזיר נמי איסוריה שרי לאחריני אי נמי שאני חמץ שהחמירה בו תורה לעבור בכל יראה ובל ימצא החמירו חכמים לבדוק ולבערו אפילו היכא דביטלו משום דילמא אתי למיכילה ונראה לרשב"א דאפילו לפי טעם האחרון צ"ל דהחמירו חכמים בכל חמץ אפי' בחמץ נוקשה ועל ידי תערובת אף על גב דליכא בל יראה לפר"ת בריש אלו עוברין (דף מב.) דהא אמר שיאור ישרף והיינו חמץ נוקשה כדמוכח התם ואיכא למ"ד נמי התם דכ"ש חמץ גמור על ידי תערובת משמע דאסור להשהותו דאי מותר להשהותו אמאי ישרף ישהה

רש"י מסכת פסחים דף ב עמוד א

משנה. אור לארבעה עשר - גרסינן. לאור הנר - בגמרא/פסחים/ (ז, ב) מפרש טעמא. בודקין - שלא יעבור עליו בכל יראה ובכל ימצא. ובמה אמרו - לקמן במתניתין. שתי שורות - של חביות הסדורות במרתף של יין, צריך לבדוק ביניהם, אחרי שאמרנו כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך לבדוק, למה הוצרכו לבדוק, ומפרש: לא אמרו אלא במרתף שמכניסין בו חמץ, כגון מרתף שמסתפק ממנו יין לשולחנו, ופעמים שהשמש עומד למזוג יין ופתו בידו, וכשהיין כלה נכנס למרתף להביא יין. שתי שורות על פני כל המרתף - בגמרא/פסחים/ (ח, ב) מפרש מאי היא. שתי שורות החיצונות כו' - מפרש בגמרא (שם/פסחים ח, ב/).

גמרא. הכי גרסינן: קא סלקא דעתך מאן דאמר נגהי נגהי ממש - כשיאיר השחר, שחרית של ארבעה עשר.